VI‹MERKINGAR

Broyttu regluger›ina fyri sína egnu skyld

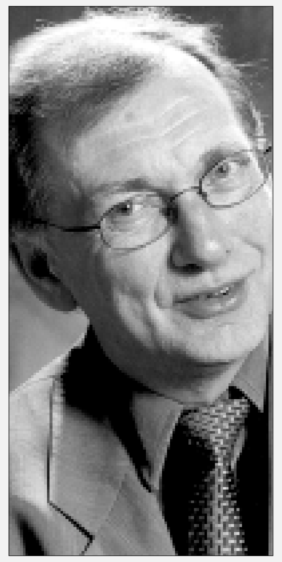

Tórfinn Smith,
b‡rá›slimur og valevni Javna›arfloksins

B‡bussarnir í Havn ver›a eftir øllum at døma hesar dagarnar til b‡rá›svali› 21. novemb-er pr‡ddir vi› vallyftum hjá Sambands-, Fólka- og Tjó›veldisflokkinum.

Hetta kann nú lata seg gera, hóast ta› í sáttmál-anum millum Tórshavn-ar Kommunu og buss-eigararnar var fyriskriva›, at ongar politiskar l‡singar mugu ver›a á ella í bussunum.

Hendan regla hevur veri› í gildi sí›ani 1. februar 1998 og líka til t‡skvøldi›, tá ein meiri-luti í b‡rá›num, oman-fyri nevndu flokkar, á eyka b‡rá›sfundi vi› bert hesum eina málin-um á skránni - samtyktu at strika hesa or›ing, tí hon hóska›i ikki teim-um.

Sambands-, Fólka- og Tjó›veldisflokkurin høvdu gjørt avtalu vi› eina l‡singastovu um bussl‡singar, hóast hetta var greitt brot á reglu-ger›ing. Og hvat er tá til rá›a at taka,- jú so broyt-ir man bara regluger›-ina, tí hon hóska›i ikki einum sjálvum.

Ta›, sum umbo›ini fyri Sambands-, Fólka- og Tjó›veldisflokkin í Tórshavnar B‡rá› vi› hesum hava gjørt er:

1. At b‡rá›ssamtykir eru bert galdandi til tær eru til ampa fyri b‡rá›slimir
2. At mál ver›a tro›ka› ígjøgnum uttan ney›-uga og vanliga nevnd-arvi›ger›. Júst hetta máli› kom fram sum eykamál á fundi í Teknisku Nevnd stutt á›renn b‡rá›sfundin
3. At ikki er ney›ugt vi› nakrari sum helst umsitingarligari vi›-ger›
4. At seta alla vir›ing fyri b‡rá›sins egnu samtyktum til sí›is

Væl veit eg, at einki óvanligt er vi› alskyns l‡singum á bussum í grannalondum okkara, og eg sigi heldur ikki, at vit ikki skulu hava po-litiskar l‡singar á okkara bussum. Men ta› skal ikki gerast á tílíkan hátt. Hetta er kanska ikki eitt stórmál í b‡arpolitikki, men prinsipielt er ta›.

Lat okkum nú síggja litføgru áskriftirnar á b‡bussum okkara kom-andi dagarnar. Ein áskrift, sum ikki er ney›ug frá Sambands-, Fólka- og Tjó›veldis-flokkinum er: Hesir broyttu reglurnar fyri teirra egnu skyld.

P.S. Solei›is sá grein 17 út í sáttmálanum millum b‡rá›i› og busseigarar-nar. Hon var galdandi frá 1. februar 1998 til seinasta t‡skvøld, tá hon knappliga hvarv sum døgg fyri sól.

Íslendska loysnin vraka›

Zakarias Wang

Ta› var fyri løgtingsvali› 1998 at tveir politiskir flokkar í Føroyum bjó›a›u fram ta íslendsku loysnina av okkara samskifti vi› Danmark. Hesir flokkar vóru fólkaflokkurin og javna›arflokkurin.

Eftir at verandi sam-gonga var› gjørd, seg›i nú-verandi bakma›urin í javn-a›arflokkinum, at hesum partinum av samgongu-skjalinum hev›i javna›ar-flokkurin kunna› tiki› undir vi›.

Men hetta var á›renn føroyski javna›arflokkurin hev›i rá›ført seg vi› sín veruliga formann, nevnliga Nyrup. So skjótt ta› var gjørt, so fór javna›arflokk-urin sum úlvur á skóg ímóti tí íslendsku loysnini, tí ta›, sum føroysku javn-a›armenninir ikki høvdu skilt, var, at henda loysn bar vi› sær, at Føroyar her og nú gjørdust eitt sjálv-støn›ugt ríki, og at Danmark skuldi hjálpa Føroyum til at stetla síni fyrstu fet í altjó›a samfelagnum.

Hetta visti fólkaflokk-urin, og fyri honum var hetta einki n‡tt. Tá Jóannes bóndi, Christian Holm Ja-cobsen og Sámal Ellefsen fyri løgtingsvali› í januar 1940 stovna›u fólkaflokk-in, góvu teir honum heiti› radikalt sjálvst‡ri. Hetta radikala sjálvst‡ri var júst ta› slag av sjálvst‡ri, sum íslendingar høvdu fingi› í 1918. Vísandi til Føroya stø›u helt fólkaflokkurin, at vit høvdu krav uppá at fáa somu loysn sum ís-lendingar.

Hetta førdi flokkurin eisini fram undir teimum samrá›ingum, sum í 1946 vóru um føroysku n‡skip-anina. Tá hendi ta› áhuga-verda, at danski forsætis-rá›harrin blankt avvísti at ganga vi› til eina slíka loysn. Fyri at skilja hetta er klókt at lurta eftir tí, sum danski løgfrø›iprofessarin Knud Berlin beinanvegin í 1918 seg›i um íslendsku skipanina. Hann helt nevni-liga, at ta› var eitt mistak av dønum at krevja eitt ø›rvísi samstarv vi› Ísland enn vi› onnur sjálvstø›ug lond sum treyt fyri at geva teimum frælsi. Ta› fór td. bara at koma ílt burtur úr at krevja, at teir skuldu hava felags kong vi› Danmark. Og so var›. Tí seg›i danski forsætisrá›harrin í 1946, at vildu føroyingar fáa sitt egna ríki, so var ta› í lagi, men danir vildu als ikki hava ta íslendsku loysnina.

Hóast hetta vildu fólka-flokkurin og sjálvst‡ris-flokkurin í 1998 royna hesa loysn. Hugsast kundi, at teir høvdu fingi› at vita, at danska stjórnin hev›i skift stø›u sí›an 1946, og tí var ta› vert at vita hvørt naka› hald var í hesum.

Ta› sum nú er komi› fram, er at eingin broyting er hend í tí donsku stø›uni. Danska stjórnin sigur nú eins og í 1946, at vit kunnu gerast eitt sjálvstø›ugt ríki, men teir vilja hvørki hoyra ella síggja ta íslendsku loysnina.

Hesa grei›u fingu vit á samrá›ingarfundinum tann 26. oktober.

Ta› eru nakrir í sam-gonguni, sum halda, at ta› framvegis ber til at fáa eina loysn, sum ber vi› sær, at danir nú gó›kenna, at Før-oyar skulu gerast sjálvstø›-ugar um nøkur ár. Ta› kann ikki taka langa tí› at finna út av, um hetta er ein gongd lei›. Hesum er øll orsøk til at kanna.

Hvat er so útliti›?

Eg dugi ikki at síggja anna›, enn at ta› er bjart.

Vit hava fingi› at vita, at danir ikki vilja leggja tey bond á okkum, sum ís-lendska loysnin ber vi› sær.

Bert fyri at taka eitt dømi.

Eitt av tí, sum íslendingar í 1918 vóru mest ímóti, var ásetingin um, at danir skuldu hava somu rættindi í Íslandi sum íslendingar. Men hetta settu danir sum treyt fyri at ganga vi› til sáttmálan, og tí kom ta› vi›.

Í íslendska førinum gjørdust avlei›ingarnar av hesi áseting ikki so álvars-ligar, tí Ísland var eitt fátækt land øll tey ár, sáttmálin var galdandi. Fá høvdu hug til at búseta seg í í Íslandi – og als ikki danir.

Men hvør hev›i avlei›-ingin veri›, um henda áset-ing hev›i sta›i› í tí sátt-mála, vit gera vi› Dan-mark?

Eftir øllum at døma koma Føroyar innan fyri sera stutta tí› at gerast eitt ta› ríkasta landi› í heimin-um. Eins og flugurnar koma at súltutoynum, so fara útlendingar at hava hug at koma higar fyri at fáa part burtur av okkara ríkidømi. Ta› vera ikki bert danir, sum fara at hava hug at koma henda vegin. Av tí, at vit hava givi› dønum henda rætt, so kunnu vit ikki s‡ta teimum, sum danir hava givi› eins rætt vi› teir, eisini at koma henda vegin. Her er ikki bert talan um íslendigar og nor›menn, men eisini allar borgarar í øllum ES-londum, og ta› sigst, at sjálvt turkar skjótt fara at vera í hesum bólki.

Men nú eru vit slopnir av vi› hesa hóttan, og nú fer ta› at vera okkara avger›, um vit eisini í framtí›ini kunnu sigast at vera eitt kristi› land.

Nú er stø›a okkara tí nógv grei›ari enn nakrantí› fyrr. Vit vita hvørja loysn vit ikki kunnu fáa og ta› vit tí skulu gera, er heilt einfalt at taka av tí sum stendur okkum í bo›i. Ta› er, at vit skulu skipa okkum sum eitt sjálvstø›ugt ríki. Hetta ynskja allir føroyingar, tí vit vita, at tá hetta er sett í verk, fer ta› at vera nógv betri enn fyrr at vera før-oyingur.

Kommunuvali› í Mi›vági!

Vegna nógv tos um polit-iskar listar til kommunu-vali› í Mi›vági, vilja vit bá›ar siga frá, at vit stilla upp á einum vanligum lista.

Vit hava to fingi› áheitan um at stilla upp politiskt, men vit meina, at tí›in ikki er búgvin enn í Mi›vági til politiskar listar.

Ta›, i› okkara listi stend-ur fyri, er fyrst og fremst trivna› fyri øll í kommun-uni. Millum anna› síggja vit ta› sum ein stóran tørv at fáa samb‡li og vardar íbú›ir til tey, sum treingja.

Av tí at vit bá›ar arbei›a á »Ellisheiminum« vita vit, at tørvurin er stórur.

Ta› sum ræ›ur um er, at gera ta› so livíligt sum til ber hjá øllum borgarum, ungum sum eldri.

Hesi eru uppstilla› á list-anum: Inna Nattestad, Lydia Laksafoss, Johannes Dam Hansen, Jógvan Hans Hansen, Hansia Hansen Thomassen.

Heilsan

Inna og Lydia

Vi›víkjandi valinum av Løgtingsins umbo›smanni

Fyrst skulu vit gera púra greitt, at vit fegnast stórliga, at Løgtingi› hevur samtykt, at seta á stovn skipanina vi› Løgtingsins umbo›smanni og hevur ta› tí eisini veri› vi› spenningi, at vit hava bí›a eftir hvør, i› skuldi taka uppá seg slíkt t‡dning-armiki› og óheft starv.

Ta› fyrsta sum hoyrdist um setanina, var í fjøl-mi›lunum 1. nov. og var› mestsum gitt, at starvi› skuldi røkjast av Joen H. Andreassen, sorinskrivara og í dag 2. nov. kl. 13.30 valdi so Løgtingi› einmalt sorinskrivarin í embæti sum tann fyrsti Løgtingsins umbo›sma›ur.

Vit loyva okkum at koma vi› hesum vi›merkingum og ni›urstø›um til hetta val, tá vit ikki høvdu møguleika at gera okkara vi›merkingar á›renn setan-in fór fram, enn stutta vi›merking í útvarpinum á middegi í dag.

Fyrst og fremst kunnu vit ikki gó›taka, at persónur, sum er farin um 67 ár, ver›-ur settur í starvi›, – á okk-ara øki og annars í al-mennari fyrisiting er ongin bøn, – tá tú hevur runda tey 67 árini skalt tú leggja starvi› frá og er hetta beinlei›is ásett av landsins myndugleikum og tí er ta› heilt óskiljandi fyri okkum, at viki› ver›ur frá hesi grundreglu í hesum føri.

Spurningurin um álit á persón í slíkum starvi, er sjálvandi av altavgerandi t‡dningi. Tí er tad meira enn løgi, at máli› um setan hevur veri› vi›gjørt mest-sum í duldum, uttan at tey, sum skulu n‡ta hetta starvi›, als ikki hava møgu-leika at sagt sína hugsan um hvørja grundreglu og førleika persónur skal lúka, fyri at røkja slíkt starv.

Vit vilja sum fakfelag vísa á, at ta› júst er undir hesum sorinskrivara at ml. a. reglur um danska arbei›srættin eru vor›in partur av føroysku rættarskipanini, uttan at hesar eru galdandi í Føroy-um. Hetta hevur volt fakfe-løgunum stórar trupulleikar og ver›ur mett sum bein-lei›is ágangur móti fakfe-løgunum.

Vit senda hetta til Løg-tingi› hóast avger›in um setanina er tikin, vi› ta› at ikki var› gjørligt at koma vi› hesum á›renn avger›in fall í Løgtinginum og vit sostatt fingu høvi til at grei›a Løgtinginum frá okkara stø›u til setanina.

Starvsmannafelagi›

VI‹MERKINGAR

Su›uroyarfarlei›in og SL

Finnleif Guttesen
Tvøroyri

Sama mannagongd sum undanfarin ár, harra lands-st‡risma›ur?

Hesin spurningurin stingur seg upp hvørt ár og vit sum búgva í Su›uroy, vilja gjarna hava eitt svar.

Um sami syndarligi sjón-leikur skal fara fram ár 2001 sum undanfarnu ár vita vit ikki, men ta› vil so ikki undra nakran.

Tey seinastu árini hava allar loysnir hjá landsst‡r-unum ver›i "hovsa" loysnir og fyri okkum í su›uroy hevur ta› veri vánaligar loysnir.

Vit vita øll, at ta› er sam-gongan sum avger hvussu nógv SL fær játta, so ta› er ein politiskur spurningur, hvørja tænastu SL kann bjó›a su›uroyingum.

Eftir fíggjarætlani skal inntøkan økjast vi› 2 mill. kr. og útrei›slan minkast vi› 3 mill. kr. hjá oyggja-lei›um, mín spurningur er tí:

Skal inntøkan økjast vi› hækkandi fer›ase›laprís-um?

Skal útrei›slan minkast vi›, at túratali hjá Smyrli fækk-ast?

Vi› teimun høgu olju-prísum og gomlun skipum, er ta› eitt sindur løgi› at útrei›slurnar minka, men er hetta vegna effektivitet og ikki vánaligari tænastu, kunnu vit bert frø›ast yvir at SL megnar hetta.

Nú vetrafer›aætlanin hjá SL ver›ur sett í gildi›, fækkast túratali› til Su›ur-oy.

Hetta vísur at samgongan ikki hevur broytt hugbur› vi›víkjandi Su›uroy og útjarinum í Føroyum, alt skal ver›a sum ta› hevur veri› í undanfarnum tí›um, eingin betring, bert or›a-geipan, sum skal sissa palleba í útja›arinum.

At eitt fer›amannaskip kemur ista›in fyri SMYR-IL er eitt altjó›a krav, sum øll framkomin lond vilja fylgja, eisini Føroyar, hesi krøv skulu ver›a uppfylt í 2005.

Samgongan sigur seg hava ætlan um at hetta skip skal ver›a klárt at seta í sigling um árskifti› 2003 /2004, hetta er tíanverri ívingarsamt, tí higartil er alt ov líti› av pengum avsett til hetta skip, sum helst kemur at kosta millum 250-300 mill.kr.

Fíggjarætlanin vísur, at bert 30 mill.kr. eru avsettar í 2001, 100 mill.kr. í 2002 og sí›ani einki, so eftir hes-um at døma kemur einki n‡tt skip fyrr enn 2005/ 2006, tá Smyril ikki kann sigla meira vegna altjó›a krøvum.

Leiguíbú›ir skulu byggjast

Elin Lindenskov b‡rá›slimur
Valevni
Javna›arfloksins
www.lindenskov.com

Javna›arflokkurin vil virka fyri einum ørvísi íbú›arpolitikki. Vit mugu koma burtur frá hugsanini um, at hvør familja skal hava síni egnu hús og harvi› binda seg fíggjarliga heilt fram til pensjóns-aldur, ella longri. Javn-a›arflokkurin vil virka fyri einum alternativum íbú›armynstri.

Ta› skal kunna lata seg gera at búgva til leigu undir tryggum vi›-urskiftum fyri ein rímu-ligan kostna. B‡rá›i› n‡tist ikki at byggja íbú›irnar, men kann skapa karmarnar og skipa íbú›arpolitikkin.

Vit føroyingar hava vi›hvørt sera trupult at broyta hugbur›, serliga um ta› sn‡r seg um si›bundnan hugbur›. Íbú›arpolitikkurin er eitt ta› truplasta at ímynda sær ørvísi, enn ta› vit til allar tí›ir hava hugsa›. Her skal tann einstaki seta føtur undir egi bor›. Klárar ein ikki ta›, er vi›komandi víst-ur út á gøtuna.

Henda si›bundna vanahugsan hóskar als ikki til okkara samfelag. Vit eiga at hugsa nógv meira um okkara med-borgarar, sum av ymisk-um orrsøkum ongan møguleika hava at byggja sær eini sethús. Ella tey, sum ikki ynskja at byggja sær eini set-hús. Einligi forsyrgjarin hevur ongan møguleika at fíggja eini sethús.

Javna›arflokkurin vil framhaldandi virka fyri, at leiguíbú›ir ver›a bygdar, har møguleiki ver›ur hjá teimum, sum ynskja ta›, at leiga held-ur enn at byggja. Her skal ver›a møguleiki hjá rørslutarna›um, menn-ingartarna›um, einlig-um, eldri sum ungum at búgva trygt fyri ein rímuligan kostna›. Havnin er nátúrligi út-búgvingarmi›depulin í Føroyum. Javna›ar-flokkurin vil virka fyri, at fleiri bústa›ir ver›a bygdir til lesandi. Ongin skal setast aftur vegna bústa›artør›.

Fortreytirnar, so b‡rá›slimir kunnu føra skilagó›an politikk

Jákup Suni Joensen
B‡rá›svalevni á lista A

Vinnulívi› skal ra›festast so frammarlaga, sum henda inntøkukelda hevur uppi-bori›. Tí vinnuni liva vit øll av í evsta enda – uttan mun til arbei›i og stø›u okkara í samfelagnum.

Í framtí›ini fær vinnan uppaftur størri t‡dning, tí vit kulu jú hava ein n‡ggjan sáttmála vi› danir. Hesin n‡ggi politiski grundvøllur kemur at krevja av okkum, at vit tey næstu uml. 15 árini, koma at yvirtaka alla okkara búskaparligu á-byrgd. Eisini vi› hesum málsetningi fyri framman, er ta› sera umrá›andi, at okkara komandi politikkar-ir eru grei›ir yvir, at um-stø›urnar hjá vinnulívinum eru fortreytirnar fyri vi›ari trivna›i.

Fiski- og alivinnan á sjógvi og landi skal hava allar tær sømdir, sum hugs-andi fyri at økja okkara útflutningsvir›i. Eg tori at pástanda, at politiskt viljin hesum vi›víkjandi er ikki nóg sjónligur. Ov mong taka vinnuliga grundar-lagi› sum naka› givi›.

Okkara egnu flutnings-feløg mugu (um ney›ugt) fáa fyrimunir sammett vi› okkara kappingarneytar.

Vit eiga somulei›is nógv ymisk virki, sum á ymsar mátar eru vi› til at gera okkum meira sjálvbjargin vi› alskyns vørum og tæn-astum.

Fyrri at gera øll hesi vinnu- og vá›afúsu fólk meira sjónlig alt eftir teirra innsatsi, so er ney›ugt, at okkara politikkarar ganga á odda vi› at vísa á og stu›la, har ta› er ney›ugt, so at okkara egna vinna ver›ur so stór og kappingarfør, og so eisini vird eftir innsatsi.

Alt hetta er ein fortreyt fyri, at vit kunnu fáa peng-ar, sum so skulu brúkast til trivna› av ymsum slag.

Jú sterkari og kapping-arførari vinnulív, jú meira møguleikar ver›a til okakra sosialu krøv av alskyns slag.

Hesar fyritreytir er Fólkaflokkurin fullgrei›ur yvir, og bjo›ar seg tí fram sum tann realistiski og ábyrgdarfulli flokkur hann er.

Tá ta› regnar í Klaksvík, gera vit bakkaverju í Sumba

Jákup Joensen,
Sumba

Gamalt er, at tá ta› regnar á prestin, so dr‡pir á deknin. Sum naka› n‡tt hava vit nú fingi› ta›, at tá ta› regnar í Klaksvík, gera vit bakka-verju í Sumba.

Hetta var helst ta›, sum sat eftir, tá i› vit hoyrdu løgmann svara einum fyri-spurningi í tinginum fyri einum 14 døgum sí›an um bakkaverjuna í Sumba. Væl veit eg, at hetta er ikki fyrstu fer›, at tjó›veldis-tingma›urin her su›uri hevur reist henda spurning og var ta› tí vi› stórum áhuga at lurta var› eftir svarinum.

Sum vanligt er, og so langt sum vit eru skotnir frá mi›sta›arøkinum, so hev›i hetta mál tíanverri ongan almennan áhuga hjá fjøl-mi›lunum og hava teir tí vananum trúgvir heldur ikki nevnt ta› vi› einum or›i. Men í okkara ver› hevur ta› stóran áhuga.

Í útvarpinum hoyrdu vit, at beint eftir stóru skri›u-lopini ví›a hvar í landinum sendi landsst‡rismaðurin í vinnumálum fíggjarnevnd-ini umsókn um játtan til ábøtur í Streymoy, Eystur-oy, Bor›oy, Kunoy og Kallsoy og vóru tá játta›ar 4,3 mió. kr. eftir trimum døgum.

Fyrri at undirstrika álvar-an í málinum, hvat Kalls-oynni vi›víkti, so seg›i útvarpi›, at eisini løgma›ur sama dag í samrá› vi› landsst‡rismannin í vinnu-málum sendi fíggjarnevnd-ini bræv um ábøtur eftir skri›julopi í Kallsoynni.

Tá i› fíggjarlógirnar fyri 2000 og 2001 vóru til vi›-ger›ar, spurdi sami ting-ma›ur eftir umsókn frá Sumbiar kommunu um stu›ul til bakkaverju, men fekst tá heldur einki svar hesum vi›víkjandi.

Stø›an er hon, at seinastu árini eru fleiri hundra› metrar av bakkanum í Sumba ruddir oman av brimi, og umsóknir um fíggjarliga hjálp eru sendar landsst‡rinum. Talan er um gamlan veltan bø, sum upp ímóti 20 metrar ni›an er farin fyri ongum, og henda stóra náttúruvanlukka stendur vi› og versnar.

Talan er um eitt stórt mál fyri eina lítla kommunu sum okkara, sum fer› eftir fer› hevur gjørt vart vi› máli›, men sum higartil einki aftursvar hevur fingi frá landsins st‡ri, og ikki nær námindi tí afturljó›i, i› skri›ulopini fyri nor›an høvdu vi› sær. Ta› var tí av stórum áhuga, tá i› fyri-spurningurin hoyrdis tyvir heibilei›is sendaran úr ting-inum, at vit hvat spurdist burturúr.

Løgma›ur var› dpurdur, um hann ikki kundi n‡tt sama framfer›arhátt vi›-víkjandi Su›uroynni, sum hann gjørdi vi›víkjandi Kallsoynni, og sent fíggj-arnevndini umsókn um eykajáttan til bakkaverju í Sumba sum skjótast.

Og ta› sum kom burturúr svarinum hjá løgmanni var, at nú ta› hev›i regna› so illa í Klaksvík og omanlop hev›i veri› í Skor›ini í Fugloy, so fór kanska onkur at forbarma seg yvir bakk-an í Sumba.

Vit unna øllum, i› hava veri› fyri vanlukkum, allan bata, og vóna so eisini, at arbeitt ver›ur vi› hesum álvarsmáli okkara, til naka› kemur burturúr. Ta› ber ikki til, og vit kunna ikki liva vi›, at rætturin til ábøtur eftir vanlukkur er tengdur at, hvør umsitur hetta mál í Tinganesi.